

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 71.

Fylke:

Hordaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Osda

Emne:

I synet på gifarmål

Bygdelag:

Osda

Oppskr. av:

Olav O. Røge

Gard:

Røge

(adresse):

Osda

G.nr. 27

Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Det har vist aldrig vore no mæge med det her i vor bygde.
2. Det har heller ikkje vore påtala, i hvort det var åbrygstrap eller omvendtsgjæ med i spelet.
3. Ja det kjenner vel hende, at dei rekna med at, litte høyr leitar best.
4. Ja, det kjenner eg.
5. Det har vel hende, men det må vera fyre omi tid.
6. Eg har ikkje kjensle til nokko slikt.
7. Nei det kjenner eg ikkje til.
8. Det har hende flere gonger, at bror til A. O. Brønn har fenge lyske til breidgomen, og det kan ein vel kalla øysteinbytte?
9. Naken avtale framg ikkje det vera, men korn i stand, som ein foruøftig kiltare.

14496

10. Det har aldrig vore rekna for heldigt
med farmytje ingifte og nerskyldt, so
folk tykte det var best iustagdt; men
det kunne gå an med brenning og firmening

11. Nei det har syttje høyrb.

12. Ja, det har vore hendt an og til.

13. Har syttje høyrb nokk sers inn det.

14. Det kunne vel henda det og skindam.

15. Ja det har hendt, at då han som briedgom
stie vorka, skulde huka bruei heim,
var ein som vork forvædd av bruei
skant skannarstob, so det var foetalt,
at itttje berken sprang ut.

16. Nokk elitt kjemmer og itttje til her.

17. Det måtte i tilfelle då vore skand -
sitjarar og liisamenner.

18. Ja.

19. So lenge og kan tiegse har det vore
matro fritt bår for guttar og gjenter
solsis; men sjalvsgdt var det bra med
ei gilt heimagjerd.

20. Nei, det har og itttje høyrb inn her.

21. Det kjemmer og heller itttje til her.

22. Det måtte vel helle vore iustkingar som for med
elitt?

23. Ja det var ei bit, helst fyre ungdomslag³
kom i stand, at folk var meir varrome
til å møtast med dagen.

11

Nattsporing.

24. Etter at det var skjønt ungdomslag spring
i bygden, var det mykje friere for
ungdomen å koma saman og kenne kalla
saman i han å vera redde folkemaktet.
Og her i vår bygde, kate det smått i seint
slutt då skoleinstrukten kate til for stoving
Så er sidan.

25. Det kunne vera so rymse eller som det
var for mora eller meir på alvor.
var det for mora, og fleire i lag, kalla
dei det å gå til gjentene, eller gå på kuskko
men var det for alvor, då kalla dei det fri-
eri.

26. Ja det var den skilna, at når dei gjete på
kuskko, var det for å få skjøge litt
og få ligga på armen til gjenta og det
kalla dei for ljåsvere.

27. Å det var optarte 2-3; men frå frieri
var det som regel berre 1 åleine.

28. Ja sjølvsagt, dei var tjei vaterne feyr

29. Det var helst grundagutar.

30. Det kunne vel henda det og.

31. Det var helst laurdagskveld og søndags-
kveld og eller ingen regel. 14496

32. Det var vel litt rymse med det brøt og.
Dei gjorde vel nokka til meins for einanau.

skolestem

33. Ja, det hende nokk hae deler.

34. Nei det kjemmer ikkje eg til.

35. Sjå nr 31.

36. Eg har ikkje høyrst inn netta forbaud;
men eller skulle det vera sjølv sagt, at
slitt forbaud seg sjalu.

37. Det var vel helst gode kjeningar som gjekk
saman, og eller var det vel guse.

38. Det kunne nokk henda i sine tider.

39. Nei.

40. Ja, sjølv sagt måtte dei fara stillt.

41. Det var også heilt forskjelligt.

42. Ja, det var visnokke guse med det brur eg.
I min ungdom hørte eg inn to gutter,
som hadde penge sat i ein stige, og sette iipp
for glasset til ikkje gjentlept, og den sine skilte
iipp og prøvde koma inn; men det varh
ikkje iippstake, og gutten i stigen snudde seg
trindt med ravn mot glasset so det skuldra i ruka.

43. Det har eg ikkje greidd på.

44. Det var vel guse med det og brur eg.

45. Det hende kanskje, men eg kjemmer ikkje til det.

46. Det kunne vel ikkje vara so lenge, at folk
varh vise med tven som var rike.

47. Nei det var sjeldan, at ein elite fylgde med flakken.
48. Den priaren, som gjelste for alvor, var som regel aleine, og gjelste på ei tid som andre ikkje måtte få greida på.
49. Ja det måtte vera dultgh, so lenge som råt.
50. Dersom det var kante på giflarmål, so gjelste han til den same, heile tidi.
51. Det kunne vera so ymse, klotteband eller klotteputa, tobaksfring, perleband o. s. h.
52. Ja, det hende notete opper, at det vart gjort på dei eine og dei andre, var det ein som kom gjøvegen vart gjerne båten bjerle og kom aldrig til kela meir, eller også vart båten dregen like til gards der gjenta var, so gubben måtte få hjelp til å få båten til gjøss att. Det var helst elite som hadde eit godt auga til gjenta, som fekk andre med seg til å gjeta priaren til meint på ymse vis.
53. Det var ofte grannegitar, som hadde mura med slett.
54. Nei, dei lika det vist, so målely kår eg?
55. Dei var vist ikkje alltid blide, dei heller.
56. Det hende vell; men ikkje fämt.
57. Var det ein som gjelste for alvor, so var han helst aleine; men var det meir for mura so kunne dei vva pleire i lag

III Andre måten som forde ungdommen
sammen slik, at dei lærde Karandros å kjemne

A. På kyrkjebetken.

6

58. Ja, det kunne dei nokk.
59. Nei, det har eg ikkje høyrst um her.
60. Det hende vist um høysto, når dei kom frå
stølen, at brudeia hadde nævost med til kyrkje.
61. Nei det var ingen regel for det?
62. Ja, det hadde ho sikkert.
63. Nei det kjemmer eg ikkje til i vor bygd.
64. Nei, her kom dei roande i båt eller kom frå
Bjelgarane i båt over Sandmivabakk, og dei
hadde sagt høve til å tala sammen.
65. Nei.
66. Nei.

B. Gjestebedt sammen med eldre.

67. Her i bygdi var det like av det som heiter
gjestebedt, for det var tulst langt millom
grannar, og vegsam bandt var det ofte strakt med.
Men ved bryllup og gravferd var det altio gjestebedt,
og ved bursdager og konfirmasjon.
68. Nei, det var ingen regel for det.
69. Det var ingen som avgjorde det, og alt gjeste heit
gø som det vilde.
70. Eg har aldrig høyrst gjeste nokon stabbodans her.
71. Det kjemmer eg ikkje til.

14496

72. Som sagt har eg aldrig høyr, at dei har
vone nokon skabbedans her i bygdi, og då so -

73. Dei hadde kanskje andre ting å meroa seg med?

C. Hadde hørn der eldre var med.

74. Nei, ikkje alltid.

75. Det kunne vel henda; men nokon regel var
det ikkje.

76. Nei her var helst eit einstøde, so her var
ikkje nokon lagleg stov for marknad.

77. Nei, det var og ikkje noko ien.

78. Det var helst langt millora garane her
i gammal tid, og lite vegsamband, so det
var tilagleg for store lag; men det hende
vel, at der det var fleire brøtt på ein gard
at dei kunne koma saman av og til?

79. Då måtte det vel heita grammanntla?

D. Samkomor der ungdomen var festog sjølv
a) iin vinnaren.

80. Ja, det hende mest av og til (med tveldse)

81. Nei dei / ven helst sjølvbedre

82. Det kunne vera so rynde, dei ferdet vel hjelp
av maknori, nei det var ikkje rekne som lør

83. Det skilde seg her mange gjester som høyrte
med til kringen, og her mange på tvert lør,
og gjeste vel helst på vinnaren

14496

84. Som regel var det helst fredagskveld, og
var helst som eit markelag og kanskje rynde arbeid for seg sjølve

99. Ja, det var helst skille menn, som
sitt bytte på, når dei var lei av å arbeida
og etter at gutane måtte tipp, og so
måtte dei ha nok middag anna.
Og so song dei mykje både gamle og nye
visor, som kjærleiks visor, som ikkje alltid
var so nedfulle.
100. Ja, av og til var det også dansemenn.
Som gjendane sjølve laga til, og var
saman i ein tilskilling.
101. Ja, dei hjelper ikkje i ein å på det i stand
102. Det fall vel helst på gutane det?
103. Det var ikkje so mange øri som skilde til i
gamle dagar, so dei stipe det ofte mest å halda
kvar si gong, og elles på ymse vis.
104. Nei eg høyr ikkje det.
105. På ski var det aldrig her, men på isen var
det ofte, og gjerne også i kjeltekabane.
106. Ja, det var frik for alle menn som vilde
i han å spyrgja ein her.
107. Nei.
108. Nei. ikkje som eg veit.
109. Eg har aldrig høyr, at nokon var
meira å vera med på skite menn.
110. Dei gjørdi vel det, i ein so var?

14496

IV. Julebrød.

111. Det var vel her, var at den som kom fyrst
in eit hus, der gjenta eller kona sat og
spann på kassen etter 13 de dagen han
var rokkakadl, og der laik han på skjett.
112. Nei, det høyrde eg aldri.
113. Nei, som regel berre mak og skjett.
114. Eg har aldri høyrst um julebrød her,
og mit defar ikkje å seia noka um det.
115. Heller ikkje har eg høyrst um juledatter
her i bygde.
116. Ja, som regel måtte lamm på ein dramm.
117. Nei.
118. Ja, det var vanleg med mak og skjett.
119. Nei.
120. Det mit eg ikkje, for det var ikkje gjengse her.
121. Ja, dersom det var eit døvinfeltt perser kan aya mak.
122. Skjett det eg mit?
123. Det kjemmer eg ikkje til.
124. Nei, det har eg ikkje høyrst.
125. Nei, " " " " "
126. Nei.
127. Sjå 114.
128. Ja, det var vanleg.
129. Det har nokke hendt, ikkje at eg kjemmer noka
gjensidig.